

DR. INGE VAREKAMP
DRS. PETER BOS
PROF. DR. TRUDIE KNIJN
DR. FRITS VAN WEL

ONDERZOEK NAAR RE-INTEGRATIE VAN LANGDURIG UITKERINGSAFHANKELIJKE CLIËNTEN IN ENSCHEDE

Dit is een publicatie in het kader van het universiteit onderzoeksprogramma Re-integratie Verbeter Onderzoek (RVO). Doel van het programma is het universitair onderzoek naar re-integratiedienstverlening te versterken in directe wisselwerking met het re-integratieveld.

Meer informatie over resultaten van onderzoeksprojecten en masterclasses in het kader van het Re-integratie Verbeter Onderzoek is te vinden op de website. Tevens zijn de publicaties hier te downloaden: www.verbeteronderzoek.nl

Het programma Re-Integratie Verbeter Onderzoek wordt financieel mogelijk gemaakt door **Stichting Instituut Gak**.

JULI 2013

© I. Varekamp, P. Bos, T. Knijn en F. van Wel

INFORMATIE VOOR BIBLIOTHEEK

Varekamp, I., Bos, P., Knijn, T. en van Wel, F. (2013), **Onderzoek naar re-integratie van langdurig uitkeringsafhankelijke cliënten in Enschede, RVO g. Utrecht: Universiteit Utrecht.** ISSR (online) 2211-2510

Informatie mag worden geciteerd mits de bron nauwkeurig en duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldiging voor intern / eigen gebruik is toegestaan.

ONTWERP HUISSTIJL

Dog and Pony, Amsterdam

OPMAAK

Renate Siebes, Proefschrift.nu

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	5
1.1. AANPAK VAN HET ONDERZOEK	5
2. RESULTATEN	9
2.1. PERSOONSKENMERKEN VAN DE RESPONDENTEN	9
2.2. DE ARBEIDSBEGELEIDING DOOR DE SOCIALE DIENST EN DE TEVREDENHEID DAAROVER	10
2.3. PSYCHOSOCIALE VARIABELEN DIE HET WERKZOEKGEDRAG VERKLAREN	13
3. CONCLUSIES	17
4. AANBEVELINGEN VOOR DE GEMEENTE ENSCHEDE OP BASIS VAN DIT ONDERZOEK	19
LITERATUUR	21

1. INLEIDING

Het sociale zekerheidsbeleid is tegenwoordig primair gebaseerd op de doelstelling om iedereen aan de betaalde arbeid te laten deelnemen. Dat geldt ook voor de grote groep langdurig uitkeringsafhankelijke en kansarme cliënten. Bij de beoordeling van hun mogelijkheden tot re-integratie is inzicht nodig in factoren die hen stimuleren of verhinderen terug te keren naar de arbeidsmarkt. Deze kennis is slechts beperkt aanwezig omdat er lange tijd geen bijzondere aandacht is besteed aan de mogelijkheden tot het verrichten van betaalde arbeid door deze groep cliënten. De aandacht was vooral gericht op het verschaffen van een inkomen. Voor zover er onderzoek is gedaan naar het werkzoekgedrag van deze doelgroep lag de nadruk vooral op 'harde kenmerken' zoals leeftijd, etniciteit, opleiding en duur van de uitkeringsafhankelijkheid. 'Zachte' kenmerken van deze groep bijstandsgerechtigden zoals hun perceptie van de kansen op re-integratie en de invloed van hun directe sociale omgeving hebben minder aandacht gekregen.

Om meer inzicht te krijgen in de re-integratiemogelijkheden van langdurig bijstandsafhankelijken is daarom door de universiteit Utrecht in opdracht van de Stichting Instituut Gak onderzoek verricht onder cliënten van de sociale dienst in Enschede en in Utrecht. Hiertoe zijn in 2010 en 2011 gestructureerde interviews afgenomen bij de cliënten. In deze rapportage voor de gemeente Enschede staan de volgende vragen centraal:

1. Hoe ziet de populatie van langdurig bijstandsafhankelijken van de Sociale Dienst van Enschede eruit qua persoonskenmerken, houding en verwachtingen ten aanzien van werken en feitelijk werkzoekgedrag.
2. Wat vinden deze langdurig bijstandsafhankelijken van de begeleiding en dienstverlening van de Sociale Dienst en het UWV?
3. Welke psychosociale variabelen verklaren hun zoekgedrag.

Voor de eerste twee vragen is de analyse beperkt tot de cliënten van de Sociale Dienst Enschede; voor de laatste vraag zijn de cliënten van de sociale diensten van Enschede en Utrecht samengenomen om met grotere statistische zekerheid uitspraken over verbanden te kunnen doen.

1.1. AANPAK VAN HET ONDERZOEK

Op basis van literatuuronderzoek en gesprekken met deskundigen is de vraagstelling geformuleerd en zijn meetinstrumenten voor het meten van diverse concepten verzameld of ontwikkeld. Zo zijn er meetinstrumenten gebruikt om de volgende psychosociale variabelen te meten: arbeidsethos, aanmoediging om werk te vinden vanuit het directe sociale netwerk, arbeidsethos binnen dit directe sociale netwerk, de verwachting om werk te vinden, de persoonlijke effectiviteit in vinden van werk, en de houding t.a.v. het zoeken naar werk. Ook het feitelijk werkzoekgedrag en de tevredenheid over de arbeidsbegeleiding werden gemeten.

De sociale diensten van Enschede en Utrecht hebben mensen die minimaal een jaar een bijstandsuitkering ontvingen benaderd met uitleg over het onderzoek en een verzoek om hun medewerking te verlenen. Zij dienden zich zelf bij de onderzoekers aan te melden, waarna een afspraak werd gemaakt en bij hen thuis een semigestructureerde vragenlijst werd afgenomen.

De vragenlijsten zijn ingevoerd in het statistische analysepakket SPSS en vervolgens geanalyseerd. Voor het beantwoorden van de eerste twee vragen zijn rechte tellingen en kruistabellen gebruikt; voor de derde vraag werd een specifiek vorm van multivariate analyse toegepast, namelijk hiërarchische multi-pele regressie. Bij deze techniek wordt eerst gekeken hoe alle gebruikte variabelen met elkaar samenhangen; vervolgens wordt een model getoetst waarbij een logische ordening in deze variabelen werd aangebracht (zie figuur 1).

In Enschede werden 1280 mensen benaderd en 117 van hen deden aan het onderzoek mee. In Utrecht werden 1311 mensen benaderd waarvan er 107 aan het onderzoek meededen. Dat brengt de respons, het percentage dat meewerkte, in totaal op 8,6%. Uiteindelijk viel nog een klein aantal mensen af omdat zij vanwege taalproblemen onvoldoende in staat bleken om mee te werken en omdat zij soms korter dan een jaar een bijstandsuitkering bleken te ontvangen. Van de gemeente Enschede zijn de gegevens van 106 mensen verwerkt..

1. INLEIDING

2. RESULTATEN

2.1. PERSOONSKENMERKEN VAN DE RESPONDENTEN

Tabel 1 laat een aantal kenmerken van de onderzochten zien. De cijfers zijn óf percentages, óf gemiddelden, met tussen haakjes de standaarddeviatie (sd) die de spreiding van de antwoorden aangeeft. De gemiddelde leeftijd is 40 jaar en bijna twee derde van de respondenten is vrouw. Bijna de helft heeft een lagere opleiding; een kwart heeft naast de uitkering een betaalde baan, voor gemiddeld 14 uur per week (niet in tabel); 42% is hoofd van een eenoudergezin. Bijna de helft behoort tot de groep niet westers allochtonen en van hen behoort twee derde niet tot bekende hoofdgroepen van Surinamers, An-

TABEL 1 Kenmerken van de respondenten (N = 106)

Variabele (min-max)	% of gemiddelde (sd)
Leeftijd	40 (8)
Sexe	
man	37
vrouw	63
Opleiding	
laag	48
middel	31
hoog	21
Betaalde baan	25
Eenouder gezin	42
Niet westers allochtoon	49
Duur uitkering	
1 jaar	11
> 1 jaar en ≤ 2 jaar	26
> 2 jaar en ≤ 6 jaar	36
> 6 jaar en ≤ 14 jaar	18
> 14 jaar	9
Schaamtegevoelens vanwege uitkering	45
Aanmoediging om werk te vinden vanuit directe sociale netwerk (2-15)	6 (3)
Arbeidsethos binnen directe sociale netwerk (10-50)	33 (6)
Sollicitatieplicht	53
Verwachting werk te vinden	
< ½ jaar	24
< 1 jaar	11
< 2 jaar	16
na 3 jaar, ooit, of weet niet	38
nooit	12
Arbeidsethos (10-50)	33 (7)
Self-efficacy in vinden van werk (zelfvertrouwen) (10-50)	37 (7)
Houding t.a.v. werkzoeken (3-15)	10 (3)
Werkzoekgedrag (9-36)	14 (6)

tillianen, Marokkanen of Turken. Het gaat bijvoorbeeld om mensen uit Irak, Somalië of Syrië; vaak zal het vluchtelingen betreffen

Zesentwintig procent van de onderzochten meldt dat de slechte gezondheid of psychische problemen de belangrijkste redenen zijn om niet te werken. De bijstandsduur varieert van 1 tot 26 jaar en bedraagt gemiddeld 5 ½ jaar (niet in tabel). Bijna de helft zegt zich te schamen vanwege het feit dat men een bijstandsuitkering ontvangt. Ruim de helft is sollicitatieplichtig.

De aanmoediging om werk te vinden vanuit de eigen sociale omgeving wordt gemiddeld met een 6 gepercipieerd (op een schaal van minimaal 2 en maximaal 10), wat betekent dat gemiddeld gezien men enige aanmoediging ervaart maar dat deze niet extreem hoog is. Ook het arbeidsethos van de sociale omgeving is niet bijzonder laag of hoog. Gemiddeld beoordeelt men dit met een score van 33 (op een schaal van minimaal 10 en maximaal 50), en datzelfde geldt voor het eigen arbeidsethos (een score van 33 op dezelfde schaal). Wel scoren de respondenten tamelijk hoog als het gaat om de eigen attitude t.a.v. werk zoeken (score 10 op een schaal van minimaal 3 tot maximaal 15). Bijna een kwart van de langdurig bijstandsgerechtigden verwacht binnen een half jaar werk te zullen vinden, maar de helft denkt dat dit meer dan drie jaar zal duren of dat ze nooit werk zullen vinden. De frequentie waarmee ze zelf activiteiten ondernemen om werk te zoeken scoort gemiddeld 14 op een schaal van minimaal 9 tot maximaal 36. Dat wil zeggen dat vrij veel mensen zelf weinig initiatief ontplooiën om een baan te vinden.

10

2.2. DE ARBEIDSBEGELEIDING DOOR DE SOCIALE DIENST EN DE TEVREDENHEID DAAROVER

Van de respondenten volgde 63% de afgelopen twee jaar een re-integratieprogramma; 23% volgde er zelfs meer dan één. De programma's worden door ruim de helft van de bijstandsgerechtigden als zinvol gewaardeerd, door een kwart als niet zinvol en de overige respondenten meenden dat het programma zowel zinvolle als niet zo zinvolle elementen bevat.

De respondenten konden daarnaast aangeven waaróm ze een gevolgd programma wel of niet zinvol vonden. In de reacties komt de variëteit van de cliëntengroep tot uitdrukking. De helft van de onderzochte bijstandsgerechtigden bestaat uit niet-westerse allochtonen. Uit hun groep wordt gemeld dat een re-integratie programma zinvol is omdat men daarin de Nederlandse taal leert. Een van oorsprong buitenlandse bijstandsgerechtigde legt uit dat het re-integratie programma erg zinvol was: *'... omdat ik niks wist. Hier in Nederland is alles anders en dat moest ik leren. Ik wist niet hoe je hier moest solliciteren en zo; dat heb ik geleerd bij [bureau]...'*

2. RESULTATEN

Een ander deel van de bijstandsgerechtigden is te spreken over de aandacht voor mentale problemen: *'Je voelt je sterk worden. Mensen die wat depressief waren, daar kwam verbetering in.'* Of: *'het heeft me meer zelfvertrouwen gegeven'*. Ontevredenheid is er ook, bijvoorbeeld over het leren solliciteren: *'Het was elke keer hetzelfde. Steeds maar weer leren hoe je een sollicitatiebrief schrijft en hoe je op vacatures moet reageren'*.

Ook het gebrek aan een follow-up wordt als een tekort van het re-integratieprogramma ervaren, evenals het gegeven dat werkervaringsplekken niet resulteren in een contract; men voelt zich dan gebruikt door de werkgever. Voor hun re-integratie hebben de bijstandsgerechtigden te maken met meerdere personen bij de Sociale Dienst of het UWV. Tabel 2 geeft aan hoeveel procent respectievelijk contact heeft met een klantmanager, een werkcoach, een trajectbegeleider van een re-integratieprogramma, een andersoortige re-integratiebegeleider of een inkomensconsulent en wie ze als meest ondersteunend zien. Vrijwel iedereen noemt een klantmanager bij de Sociale Dienst, en daarnaast worden re-integratiebegeleiders of werkcoaches veel genoemd. De klantmanager wordt het meest genoemd als degene die het meest ondersteunend is. Opvallend is dat ruim een kwart niemand kan aanwijzen als de meest ondersteunende persoon.

11

TABEL 2 Arbeidsbegeleiding door verschillende personen

Personen die bij re-integratie zijn betrokken	Heeft u op dit moment contact met ...	Wie ondersteunt u het meest t.a.v. re-integratie?
	Meer antwoorden mogelijk	
	%	%
Klantmanager Sociale Dienst	92	44
Werkcoach UWV	29	14
Trajectbegeleider re-integratieprogramma	25	15
Re-integratiebegeleider anderszins	22	
Inkomensconsulent	1	-
Geen persoon	-	26

Het meetinstrument om de tevredenheid over de arbeidsbegeleiding te meten bestaat uit acht items (schaal met een minimum van 8 en een maximum van 40). De gemiddelde score hierop is 27 (sd 8). Tabel 3 laat zien hoe de tevredenheid varieert, afhankelijk van of men de UWV werkcoach, de klantmanager van de Sociale Dienst of de trajectbegeleider van het re-integratieprogramma als belangrijkste ondersteunende persoon ziet.

TABEL 3 Tevredenheid over arbeidsbegeleiding (8-40)

Begeleiding door:	Gemiddelde (sd)
Klantmanager Sociale Dienst	26 (7)
Werkcoach UWV	28 (7)
Trajectbegeleider re-integratieprogramma	35 (4)
Geen persoon	20 (5)

Aan de bijstandsgerechtigden is gevraagd of de belangrijkste ondersteuner iets zou moeten veranderen in de werkwijze. Een grote minderheid (41%) is van mening dat verbeteringen in de werkwijze van ondersteuners mogelijk en noodzakelijk zijn. Hierbij werden de volgende verbeteringen genoemd:

- Ik wil vaker een gesprek met mijn [re-integratieondersteuner] (19 x)
- Ik moet mijn re-integratieondersteuner (meer) kunnen vertrouwen (31 x)
- Ik wil dat mijn [re-integratieondersteuner] (meer) mijn vaste aanspreekpunt wordt (16 x)
- Mijn [re-integratieondersteuner] moet zich (meer) verdiepen in wie ik ben en wat ik wil (36 x)
- Mijn [re-integratieondersteuner] moet zich (meer) verdiepen in mijn problemen (24 x)
- Mijn [re-integratieondersteuner] moet zich (meer) inspannen om er voor te zorgen dat ik weer aan een betaalde baan kom (21 x)
- Mijn [re-integratieondersteuner] moet mij (meer) helpen bij evt. problemen (26 x)
- Mijn gesprekken met mijn [re-integratieondersteuner] zouden langer moeten zijn (19 x)
- Ik wil de komende tijd mijn huidige [re-integratieondersteuner] behouden en niet (weer) snel een andere krijgen (24 x)
- Overige veranderingen (35 x)

Deze wensen en suggesties zijn niet eenduidig te interpreteren. Ervan uitgaande dat de bijstandsgerechtigden die deze verbetermogelijkheden aandragen gericht zijn op het vinden van werk komen hierin verschillende wensen tot uitdrukking. Ten eerste is er de behoefte aan continuïteit in de relatie met de ondersteuner, ten tweede de verwachting dat als de ondersteuner beter begrijpt wat de situatie van de cliënt is, deze ook beter in staat is 'maatwerk' te leveren, en ten derde de hoop dat re-integratie medewerkers de match kunnen maken tussen de capaciteiten van de cliënt en een baan. Mogelijk zijn dit irrealistische verwachtingen van de cliënten maar duidelijk wordt wel dat de cliënten zich in hoge mate afhankelijk voelen en hogere verwachtingen hebben van de ondersteuners dan die blijken te kunnen waarmaken.

2.3. PSYCHOSOCIALE VARIABLEN DIE HET WERKZOEKGEDRAG VERKLAREN

Met behulp van multivariate analyse waarbij de invloed van sociaaldemografische en psychosociale factoren in onderling verband worden bekeken, is nagegaan in hoeverre 14 factoren van invloed zijn op het werkzoekgedrag van de respondenten. De factoren zijn achtereenvolgens: sekse, leeftijd, opleiding, alleenstaand ouderschap, etniciteit, bijstandsduur, aanmoediging om werk te vinden vanuit directe sociale netwerk, arbeidsethos in het directe sociale netwerk, sollicitatieplicht, verwachting werk te vinden, individueel arbeidsethos, schaamtegevoelens vanwege het hebben van een bijstandsuitkering, persoonlijke effectiviteit, en houding t.a.v. het zoeken naar werk. De techniek van multi-pele hiërarchische regressie is gebruikt om na te gaan in hoeverre factoren effect hebben op werkzoekgedrag en zo ja, of dit een direct effect is of een indirect effect via andere factoren. Voor deze analyse zijn de bestanden van de twee gemeentes samengenomen om met grotere statistische zekerheid uitspraken te kunnen doen. Uiteindelijk blijken zeven factoren bij te dragen aan werkzoekgedrag (Varekamp et al., binnenkort beschikbaar). Tabel 4 geeft de onderlinge correlaties tussen deze zeven factoren en werkzoekgedrag. Figuur 1 geeft het model aan dat getoetst is, met de factoren die relevant blijken te zijn.

TABEL 4 Gemiddelden, standaard deviaties, percentages en correlaties¹ van afhankelijke en onafhankelijke variabelen; respondenten van twee gemeentes (n=193)

Variables (min. - max. value)	Gem. of %	Sd	1	2	3	4	5	6	7	8
1. Werkzoekgedrag (9-36)	15.0	5.9	1.0							
2. Etniciteit ² (% niet-westers)	50.8		.20	1.0						
3. Bijstandsduur ³ (1-5)	2.8	1.1	-.21	.04	1.0					
4. Aanmoediging om werk te vinden vanuit directe sociale netwerk (2-15)	6.7	2.5	.34	.32	-.25	1.0				
5. Sollicitatieplicht ⁴ (%)	54.9		.38	.12	-.03	.23	1.0			
6. Verwachting werk te vinden (1-5)	3.1	1.5	.30	.13	-.21	.34	.21	1.0		
7. Arbeidsethos (10-50)	34.3	7.6	.32	.50	-.18	.40	.08	.29	1.0	
8. Houding t.a.v. werk zoeken (3-15)	10.8	3.1	.42	.26	-.11	.40	.22	.36	.40	1.0

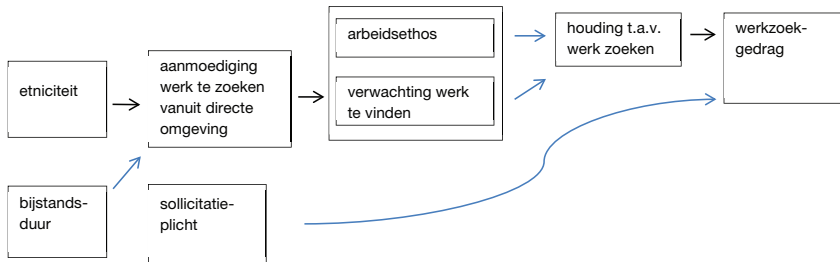
1) Correlaties vet gedrukt: $p < .05$ (1-zijdig getoetst).

2) 0/1 = Ned. of westerse immigranten/niet westerse immigranten.

3) 1 = 1 jaar, 2 = > 1 jaar en ≤ 2 jaar, 3 = > 2 jaar en ≤ 6 jaar, 4 = > 6 jaar en ≤ 14 jaar, 5 = > 14 jaar..

4) 0/1 = nee/ja sollicitatieplicht.

5) 1 = nooit, 2 = na drie jaar of meer, ooit, of ik weet niet wanneer, 3 = binnen twee jaar; 4 = binnen één jaar, 5 = binnen een half jaar.

FIGUUR 1 De correlaties tussen persoonskenmerken, psychosociale variabelen en werkzoekgedrag.

Werkzoekgedrag hangt sterk samen met een positieve attitude t.a.v. werk zoeken; dat op zijn beurt weer samenhangt met een positief arbeidsethos en de verwachting dat men inderdaad werk zal vinden. Het individuele arbeidsethos hangt positief samen met de aanmoediging die men vanuit de directe omgeving ondervindt om werk te zoeken. Daarnaast heeft de sollicitatieplicht een direct positief effect op het zoeken naar werk; de dwang werkt dus. Ook hangt een lange bijstandsduur negatief samen met werkzoekgedrag, de cliënten die al lang een uitkering ontvangen hebben blijkbaar de hoop op het vinden van werk opgegeven. En datzelfde geldt voor hun directe sociale omgeving. Gewenning aan de uitkeringspositie straalt uit naar de omgeving. Vooral opvallend is dat etniciteit positief samenhangt met werk zoeken; niet-westerse allochtonen willen werk vinden, daarvoor zijn ze naar Nederland gekomen en dat is wat hun mogelijkheden op een betere toekomst bepaalt. Zij zijn dan ook actiever dan anderen in het zoeken naar werk, en ook hun sociale omgeving moedigt hen daartoe aan. Teleurstellend is dan dat zij in zo grote getale niet in staat zijn werk te vinden.

2. RESULTATEN

3. CONCLUSIES

Aan dit onderzoek deed een kleine tien procent van de langdurig bijstandsgerechtigden in Enschede en Utrecht mee. Om redenen van privacy en vrijwillige deelname is de respons bij dergelijk onderzoek onder ‘gestigmatiseerde groepen’ over het algemeen laag; zo ook in dit onderzoek. De consequentie is dat de representativiteit laag is en de resultaten voorzichtig geïnterpreteerd dienen te worden.

Maar in overeenstemming met de algemene bijstandspopulatie zijn in dit onderzoek eenoudergezinnen en etnische minderheden (niet de vier hoofdgroepen van migranten maar juist vluchtelingen uit andere windstreken) oververtegenwoordigd. Zij zitten al jaren in de bijstand en slechts een kwart denkt op korte termijn, binnen een half jaar, werk te vinden. Het arbeidsethos en de houding ten opzichte van het zoeken van werk zijn gemiddeld redelijk hoog, maar dit weerspiegelt zich niet in het ijverig zoeken naar werk. Deze resultaten komen redelijk overeen met recent onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau, waaruit blijkt dat een ‘werklozencultuur’ niet wijdverbreid is, maar dat er meer sprake is van ‘goede bedoelingen’ dan van feitelijk werk zoeken. De auteurs van dit rapport verklaren deze discrepantie uit het vertragende effect van het werklozenbestaan dat tot uitstelgedrag leidt (SCP, 2010). In ons onderzoek lijkt het er meer op dat men zelf de weg naar de uitgang niet weet te vinden en te hoge verwachtingen, dat wil zeggen niet gerealiseerde verwachtingen, heeft van degenen die hen in dat proces zou moeten begeleiden.

17

Ongeveer twee derde van de respondenten heeft de afgelopen twee jaar één of meer re-integratietrajecten gevolgd, die in meerderheid als zinvol werden ervaren. Over het algemeen beschikt men wel over een klantmanager van de Sociale Dienst en soms ook over een werkcoach van het UWV of een trajectbegeleider. De tevredenheid over de begeleiding door trajectbegeleider is het grootst, de tevredenheid over de begeleiding door de andere twee ligt iets lager. Verbeterpunten liggen volgens de respondenten vooral op het interpersoonlijke vlak: meer vertrouwen in de ondersteuner, meer persoonlijke aandacht en meer hulp bij het oplossen van problemen en bij het vinden van een baan.

Het feitelijke werkzoekgedrag blijkt van zeven factoren af te hangen. De attitude ten opzichte van werk zoeken, het arbeidsethos, en de verwachting werk te zullen vinden hangen ieder positief samen met werkzoekgedrag. Ook een officiële sollicitatieverplichting en aanmoediging vanuit het eigen sociale netwerk dragen bij aan werkzoekgedrag. De duur van de bijstand hangt negatief samen met werk zoeken: hoe langer men in de bijstand zit, hoe minder actief men is; daarnaast blijkt dat niet westerse allochtonen meer dan autochtone bijstandsgerechtigden actief op zoek zijn naar werk.

4. AANBEVELINGEN VOOR DE GEMEENTE ENSCHEDE OP BASIS VAN DIT ONDERZOEK

1. Een niet te onderschatten groep cliënten van de Sociale Dienst waardeert werk in hoge mate en heeft een aanzienlijke motivatie om werk te zoeken. Toch zijn velen van hen niet heel erg hard op zoek naar werk. Voor hen kan het zinvol zijn om gericht een plan van aanpak te bespreken bestaande uit kleine en gemakkelijk te bereiken doelen. Begeleiding tot een baan verworven is en evaluatie van het proces met de betrokkene(n) kan teleurstelling voorkomen.
2. Cliënten met een lage waardering van werk, een gering arbeidsethos en een weinig positieve houding ten aanzien van het zoeken van werk, lijken meer gebaat bij een combinatie van het verduidelijken van de sollicitatieplicht, het faciliteren van de mogelijkheden om te werken (bijvoorbeeld in geval van zorgverantwoordelijkheden) en het betrekken van de directe sociale omgeving in de analyse van de motivatie om te werken; afhankelijk van de conclusie of de sociale omgeving aanmoedigt tot het zoeken naar werk of juist een barrière is kan de klantmanager daar rekening mee houden in het plan van aanpak.
3. In het bijzonder cliënten met een niet-Nederlandse achtergrond zijn zeer gemotiveerd om werk te zoeken. Vaak is het vinden van werk (en daarmee het werken aan een goede toekomst) ook juist de reden geweest om naar Nederland te komen. Voor deze groep cliënten is een gerichte (categorale) begeleiding – taal cursus, sollicitatietraining, begeleiding bij eerste baan – aan te bevelen.

19

LITERATUUR

- **SCP (2010)**
Een baanloos bestaan. De betekenis van werk voor werklozen, arbeidsongeschikten en werkenden.
Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.
- **VAREKAMP I, KNIJNT, BOS P, VAN WEL F (SUBMITTED)**
Psychosocial factors explaining job search behavior of long-term welfare recipients in the Netherlands.

